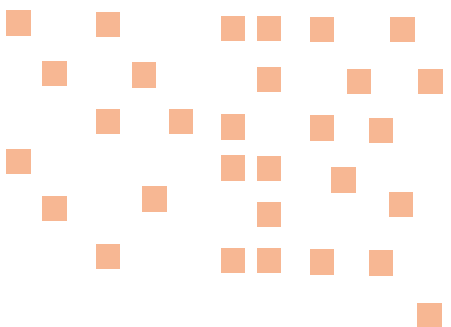

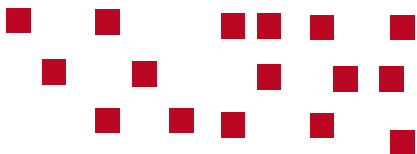
PAKISTAN

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej w Pakistanie

DPU-WIKP-424/273/2026
07.05.2026

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Pakistanie.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

LUDNOŚĆ

252 mln.^[1]

SKŁAD ETNICZNY

Pendźabczycy 44,7%, Pasztoni 15,4%, Sindhi 14,1%, Saraiki 8,4%, Mohadzirowie 7,6%, Beludźowie 3,6%, i inni.^[2]

SKŁAD RELIGIJNY

Muzułmanie 96,5% (w tym sunnici 85-90%, szyici 10-15%), inni (w tym chrześcijanie i hinduiści) 3,5%.^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Pakistan jako niepodległe państwo powstał w 1947 r. na skutek podziału Indii Brytyjskich według kryterium religijnego. Muzułmańska część nazwana Pakistanem, dzieliła się na część zachodnią i wschodnią. Wschodnia część w 1971 r. ogłosiła secesję i po krótkotrwałej wojnie odłączyła się jako Bangladesz. Pakistan jako niepodległe państwo powstał w 1947 r. na skutek podziału Indii Brytyjskich według kryterium religijnego. Muzułmańska część nazwana Pakistanem, dzieliła się na część zachodnią i wschodnią. Wschodnia część w 1971 r. ogłosiła secesję i po krótkotrwałej wojnie odłączyła się jako Bangladesz. Pakistan jako niepodległe państwo powstał w 1947 r. na skutek podziału Indii Brytyjskich według kryterium religijnego. Muzułmańska część nazwana Pakistanem, dzieliła się na część zachodnią i wschodnią. Wschodnia część w 1971 r. ogłosiła secesję i po krótkotrwałej wojnie odłączyła się jako Bangladesz.^[4]

¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Pakistan, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Pakistan, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Pakistan, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

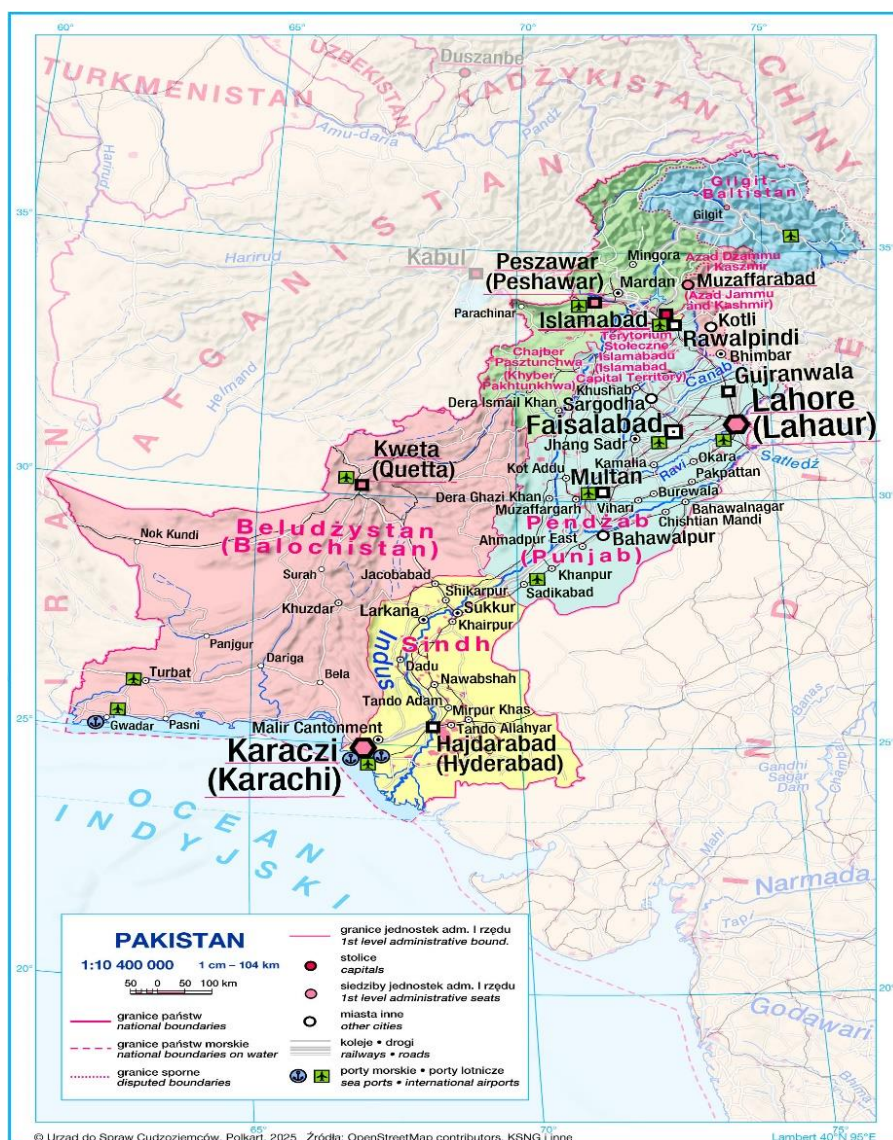
⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Pakistan, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

Obecnie na mocy obowiązującej konstytucji z 1973 r. Pakistan jest republiką federalną.^[5]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Pakistan jest podzielony według kryteriów etnicznych na cztery prowincje: Pendżab, Khyber Pakhtunkwa (KP), Sindh i Beludżystan. Oddzielny status posiada region stołeczny Islamabad. Pakistan sprawuje kontrolę i administruje także dwoma spornymi terytoriami: Gilgit Baltistan i Azad Kaszmir.^[6]

System administracyjny prowincji składa się z trzech poziomów: *zila* (dystrykt), *tehsil/taluka* (okręg) lub administracja miejska, i *union* (związek).^[7]

⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Pakistan, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Pakistan, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

⁷ Gil S., Sytuacja wewnętrzna w Pakistanie, 2012, <https://www.gov.pl/web/udsc/raporty-ekspertow-zewnetrznych>

Mapa. Podział administracyjny Pakistanu.

STRUKTURA WŁADZY

GŁOWA PAŃSTWA

Prezydent Pakistanu wybierany jest przez kolegium elektorów, w skład którego wchodzi członkowie obu izb parlamentu (Zgromadzenia Narodowego i Senatu) oraz czterech zgromadzeń prowincjonalnych. Prezydent musi być muzułmaninem. Jest wybierany na okres 5 lat i może pełnić tę funkcję dwukrotnie. Prezydentem Pakistanu jest obecnie **Asif Ali Zardari**, wybrany w głosowaniu w dniu 10 marca 2024 r.^[8] Prezydent pełni funkcje reprezentacyjne.^[9]

RZĄD I PREMIER

Funkcję premiera rządu tymczasowego sprawuje **Shahbaz Sharif**, który objął ten urząd również w marcu 2024 r.^[10]

PARLAMENT I WYBORY PARLAMENTARNE

W Pakistanie regularnie odbywają się wybory do parlamentu krajowego i parlamentów prowincjonalnych. Parlament w Pakistanie, Majilis-e-Shura, jest dwuizbowy, składa się z Senatu i Zgromadzenia Narodowego.

W przypadku Senatu (100 miejsc) jego członków wybiera się nie bezpośrednio, lecz przez przedstawicieli parlamentów prowincjonalnych. Członkowie Senatu wybierani są na sześcioletnią kadencję. Połowa składu Senatu jest wymieniana co trzy lata.

Drugą izbą jest Zgromadzenie Narodowe (342 miejsca, z czego 272 członków jest wybieranych w wyborach bezpośrednich, większością głosów, oraz 70 członków – 60 kobiet i 10 niemuzułmanów – wybieranych bezpośrednio w ramach głosowania proporcjonalnego). Kadencja Zgromadzenia trwa pięć lat.^[11]

Ostatnie wybory do Zgromadzenia Narodowego odbyły się 12 lutego 2024 r. Przeważającą ilość miejsc – 102 zdobyli „kandydaci niezależni” reprezentujący w rzeczywistości partię **Pakistan Tehreek-e-Insaf (PTI)** Imrana Khana, gdyż on sam trafił do więzienia, a jego partia została pozbawiona możliwości używania dotychczasowego symbolu piłki krykietowej (co miało utrudnić głosowanie analfabetom).^[12] **Pakistani Muslim League – Nawaz (PML-N)** zdobyła 73 miejsca, **Pakistani Peoples Party (PPP)** – 54, **Muttahida Qaumi Movement-Pakistan** – 17 miejsc, pozostałe

⁸ CIA (Central Intelligence Agency), *The World Factbook. Pakistan*, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

⁹ Wikipedia, *President of Pakistan*, https://en.wikipedia.org/wiki/President_of_Pakistan

¹⁰ CIA (Central Intelligence Agency), *The World Factbook. Pakistan*, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

¹¹ CIA (Central Intelligence Agency), *The World Factbook. Pakistan*, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

¹² Al Jazeera, *PTI-linked independents take Pakistan election lead as counting nears end*, 09.02.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/9/pti-linked-independents-take-pakistan-election-lead-as-counting-nears-end>

miejsca zostały obsadzone przez mniejsze partie. Rząd jednak został utworzony przez koalicję partii mniejszościowych PML-N i PPP.^[13]

SYSTEM PRAWNY

Z uwagi na burzliwe dzieje subkontynentu, zróżnicowanie etniczne i regionalne grup społecznych, a także na religię, w Pakistanie nakładają się na siebie następujące porządki prawne:

- stanowiony – w postaci kodeksów, systemu sądownictwa, organów ścigania, w tym policji;
- tradycyjny – prawo równoległe, reprezentowane przez rady wiejskie, z których najczęściej spotykane to dżirga i pańćajat;
- religijny – prawo regulowane przez Pakistańską Radę Islamską, opierające się na autorytecie uczonych w pismach religijnych muftich i ulemów;
- obyczajowy – niestanowiący prawa *per se*, nieformalny, ale społecznie obowiązujący i często zastępujący pozostałe; wspierający system patriarchalny i powołujący się na tradycyjną, nieprecyzyjną interpretację zasad islamu.^[14]

KARA ŚMIERCI

Według stanu na lipiec 2025 r. Pakistan ma jedną z największych znanych na świecie populacji skazanych oczekujących na wykonanie kary śmierci – liczy ona 3 394 więźniów, w tym 18 kobiet, w czterech prowincjach, Azad Kaszmirze (AJK) i Gilgit–Baltistanie (GB). Chociaż oznacza to stopniowy spadek w porównaniu z liczbą 3 604 w 2023 r., utrzymywanie przez Pakistan kary śmierci – oraz jej stosowanie w odniesieniu do szerokiego zakresu przestępstw – pozostaje charakterystyczną cechą jego systemu wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. Pomimo wstrzymania egzekucji od grudnia 2019 r. Pakistan nadal posiada jedną z największych znanych populacji skazanych na śmierć na świecie. W okresie objętym raportem morderstwa nadal stanowią zdecydowaną większość wyroków śmierci, a na drugim miejscu są gwałty. Chociaż zniesienie kary śmierci za przestępstwa narkotykowe (2023 r.) oraz kilka innych przestępstw niegroźących karą śmierci – w tym sabotaż kolejowy (2022r.), zmuszenie kobiety do rozebrania się (sekcja 354-A) i udzielanie schronienia porywaczom (sekcja 402-C) – stanowi znaczący postęp, to ich nierównomierne wdrażanie ujawnia utrzymujące się słabości pakistańskiego wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. Na przykład w Pendżabie i Sindzie osoby nadal oczekują na wykonanie kary śmierci za przestępstwa narkotykowe, za które nie grozi już kara śmierci, co odzwierciedla brak systemowego przeglądu spraw i koordynacji między władzami prowincji, a rządem federalnym.^[15]

¹³ CIA (Central Intelligence Agency), *The World Factbook. Pakistan*, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

¹⁴ Ashraf, J., Junik K., Nitza Makowska A., *Pakistan – przestępstwa przeciw moralności*, 2021, <https://www.gov.pl/web/udsc/raporty-ekspertow-zewnetrznych>

¹⁵ National Commission on Human Rights, Government of Pakistan, *The Death Penalty of Pakistan 2025*, https://cdn.prod.website-files.com/67bea41f1a04786e3ba5f258/68e7fbec7f61fc77e64cb9ef_The%20Death%20Penalty%20Report%202025.pdf

Od 2019 r. liczba osób oczekujących na wykonanie kary śmierci w Pakistanie spadła o około 20%, choć spadek ten wynika w dużej mierze z uchylecia wyroków przez sądy i ulg w postępowaniu apelacyjnym, a nie z ułaskawień ze strony władz wykonawczych czy systematycznych reform. Różnice między prowincjami pozostają wyraźne: w samym Pendżabie przebywa prawie 68% wszystkich skazanych na śmierć. Azad Dżammu i Kaszmir oraz Gilgit-Baltistan, choć pod względem liczb bezwzględnych są mniejsze, wykazują najwyższy w skali kraju odsetek skazanych na śmierć w stosunku do ogółu więźniów – odpowiednio 19% i 11% – co podkreśla potrzebę ujednoczenia orzekania wyroków oraz usprawnienia prowadzenia dokumentacji.^[16]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w Pakistanie w wyniku różnego rodzaju incydentów związanych z naruszeniem bezpieczeństwa zginęło łącznie: w 2024 r. 3071 osób, od początku 2025 r. do 10 października 2025 r. – 3985 osób. Najwięcej ofiar odnotowano z powodu działań nielegalnych ugrupowań zbrojnych, a także służb bezpieczeństwa. Większość bojowników i żołnierzy zginęła w bezpośrednich starciach zbrojnych. Najniebezpieczniejszymi prowincjami są Khyber Pakhtunkwa i Beludżystan.^[17]

Brak jest pełnych danych z całego kraju za pierwszy kwartał 2026 r., jednak według raportu opublikowanego przez Pakistański Instytut Studiów nad Konfliktami i Bezpieczeństwem (PICSS), w kwietniu 2026 r. Pakistan odnotował drugi miesiąc z rzędu poprawy wskaźników bezpieczeństwa, przy czym liczba ataków bojowników i związanych z nimi ofiar wyraźnie spadła. Zgodnie z danymi, liczba ofiar śmiertelnych ataków bojowników spadła ze 106 w marcu do 60 w kwietniu, kontynuując trend spadkowy zapoczątkowany w marcu, kiedy ogólna liczba zgonów w wyniku walk spadła o 35%. Według raportu PICSS, łączna liczba ofiar śmiertelnych w walkach – wliczając w to ataki bojowników i operacje sił bezpieczeństwa – wyniosła w kwietniu 291. 224 z nich to bojownicy, co stanowi 77% całkowitej liczby ofiar. Pozostałe ofiary to 28 funkcjonariuszy sił bezpieczeństwa, 37 cywilów i dwóch członków prorządowych komitetów pokojowych.^[18]

Według danych, w Beludżystanie również zaobserwowano znaczącą poprawę – liczba ataków bojowników spadła z 59 w marcu do 18 w kwietniu, co stanowi redukcję o 69%. W wyniku tych ataków zginęło 17 osób, w tym 10 powiązanych z atakiem na kopalnię w Czagaj. W kwietniu siły bezpieczeństwa zabiły w prowincji 66 bojowników, choć liczba ta była niższa niż 145 bojowników zabitych w marcu. W innym miejscu, w dystrykcie Chilas w Gilgit-Baltistan, doszło do odosobnionego ataku, w wyniku którego zginęło trzech policjantów.^[19]

¹⁶ National Commission on Human Rights, Government of Pakistan, *The Death Penalty of Pakistan 2025*, https://cdn.prod.website-files.com/67bea41f1a04786e3ba5f258/68e7fbec7f61fc77e64cb9ef_The%20Death%20Penalty%20Report%202025.pdf

¹⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Pakistan, 01.01.2024-10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

¹⁸ Dawn, *Pakistan sees decline in militant violence for 2nd straight month: PICSS*, 01.05.2026, <https://www.dawn.com/news/1996670>

¹⁹ Dawn, *Pakistan sees decline in militant violence for 2nd straight month: PICSS*, 01.05.2026, <https://www.dawn.com/news/1996670>

Raport PICSS donosi, że w kwietniu nie odnotowano żadnych ataków bojowników w Pendżabie, Sindzie, Azad Jammu i Kaszmirze ani Islamabadzie.^[20]

W raporcie stwierdzono również, że straty wśród personelu sił bezpieczeństwa również znacząco spadły, z 59 w marcu do 28 w kwietniu, co stanowi spadek o 53%. Liczba ofiar śmiertelnych wśród cywilów pozostała względnie stabilna – w kwietniu odnotowano 37 ofiar w porównaniu z 39 w marcu.^[21]

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Za bezpieczeństwo w Pakistanie odpowiadają pakistańskie siły zbrojne. Pakistan posiada stosunkowo silną i liczną armię, o pierwszorzędnej pozycji w państwie, która działa w dużej mierze bez żadnego cywilnego nadzoru, a w przeszłości kilkakrotnie sprawowała władzę bezpośrednio, w wyniku wojskowych zamachów stanu. Rola armii nie ogranicza się jedynie do obrony granic przed zagrożeniem zewnętrznym. Armia odgrywa także bardzo dużą rolę w polityce wewnętrznej i gospodarce. Jest odpowiedzialna również za zwalczanie zagrożeń związanych z terroryzmem.^[22]

Armia posiada także siły rezerwowe: Gwardia Narodowa (siła paramilitarna), Rezerwa Armii Pakistanu, Korpus Graniczny i Strażnicy Pakistanu (Pakistan Rangers).^[23]

Pakistańska armia bierze udział w kilku misjach pokojowych ONZ, głównie w Afryce: w Republice Środkowoafrykańskiej (MINUSCA), w Demokratycznej Republice Konga (MONUSCO), w Sudanie (UNISFA) i Południowym Sudanie (UNIMISS).^[24]

Ministerstwu Spraw Wewnętrznych podlegają: Policja Graniczna, Korpus Graniczny, Policja Narodowa, Straż Przybrzeżna Pakistanu, Strażnicy Pendżabu (Punjab Pakistan Rangers), Strażnicy Sindhu (Sindh Pakistan Rangers).^[25]

KONFLIKTY I SPORY MIĘDZYNARODOWE

Brak jest informacji, by na terenie Pakistanu stacjonowały obce wojska.

Indie. Pakistan od czasu uzyskania niepodległości w 1949 r. pozostaje w granicznym sporze z Indiami o terytorium Kaszmiru. Część tego terytorium została wcielona do Indii, a część zwana Azad Kaszmir ma nieuregulowany status i znajduje się pod kontrolą Pakistanu. Kontrowersje związane z przynależnością państwową Kaszmiru były przyczyną licznych napięć w regionie. W maju 2025 roku doszło do kolejnej konfrontacji zbrojnej między Indiami a Pakistanem. Bezpośrednim punktem zapalnym obecnej akcji militarnej był zamach terrorystyczny z 22.04.2025 roku

²⁰ Dawn, Pakistan sees decline in militant violence for 2nd straight month: PICSS, 01.05.2026, <https://www.dawn.com/news/1996670>

²¹ Dawn, Pakistan sees decline in militant violence for 2nd straight month: PICSS, 01.05.2026, <https://www.dawn.com/news/1996670>

²² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Pakistan, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

²³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Pakistan, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

²⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Pakistan, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

²⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Pakistan, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

w miejscowości Pahalgam, leżącej w części Kaszmiru administrowanej przez Indie. Zginęło w nim blisko 26 indyjskich turystów i jeden Nepalczyk.^[26]

Nowe Delhi oskarżyło Pakistan o współudział w ataku, twierdząc, że sprawcy byli powiązani z pakistańskimi służbami oraz prowadzoną przez nie strategią destabilizacji regionu poprzez wspieranie nielegalnych ugrupowań na terytorium Kaszmiru. Islamabad stanowczo zaprzeczył tym zarzutom i zażądał przeprowadzenia niezależnego śledztwa. Strona indyjska uznała jednak te zapewnienia za niewiarygodne i podjęła działania odwetowe. [...] W odpowiedzi na zamach, Nowe Delhi wypowiedziało traktat o podziale wód dorzecza Indusu – dotąd uważany za jeden z ostatnich stabilizujących filarów relacji indyjsko-pakistańskich. Indie przeprowadziły także serię uderzeń militarnych w ramach operacji Sindoor. Po raz pierwszy od 2019 roku ataki objęły cele poza spornym terytorium Kaszmiru – w pakistańskim Pendżabie oraz Beludżystanie. Pakistan odpowiedział kontruderzeniem sił powietrznych na cele wojskowe w Indiach w ramach operacji Bunyan al-Marsus. Obie strony zaangażowały się w intensywne działania konwencjonalne, obejmujące ostrzał artyleryjski, użycie dronów bojowych oraz broni raketowej. Skala i intensywność tych działań nosiły znamiona otwartej wojny, a ich rozmach – zwłaszcza starcia lotnicze – znacząco przekraczał wcześniejsze epizody graniczne w XXI wieku.^[27] Działania zbrojne trwały 4 dni. 10.05.2024 r. podpisano zawieszenie ognia, przy mediacji Stanów Zjednoczonych.^[28]

W opinii ekspertów istnieje stosunki między obu krajami są napięte i istnieje zagrożenie wznowieniem konfliktu.^[29]

Afganistan. Pakistan regularnie oskarża afgańskich talibów o wspieranie nielegalnego pakistańskiego ugrupowania zbrojnego **Tehrik-e Taliban Pakistan (TTP)** i udzielanie mu schronienia na terenie Afganistanu. W odwecie, od 2022 r. armia pakistańska przeprowadza sporadycznie bombardowania z powietrza na cele kojarzone z TTP w Afganistanie, w tym na obozy dla uchodźców z pakistańskiego Waziristanu.^{[30][31]} Pakistan oskarża także uchodźców afgańskich o organizowanie zamachów na terytorium Pakistanu.^[32] Wzrost ilości i skali ataków terrorystycznych w prowincji KP w 2023 r. stał się pretekstem do deportacji kilkuset tysięcy Afgańczyków, którzy przebywali w Pakistanie bez dokumentów.^[33] W 2024 r. doszło do serii kolejnych, groźnych incydentów wymiany ognia między sąsiednimi krajami, a także śmiertelnych ataków na pakistańskie siły zbrojne. Pakistan w odwecie po raz kolejny ostrzelał obozy dla uchodźców na terenie Afganistanu, gdzie – według władz –

²⁶ CSM (centrum Stosunków Międzynarodowych (CSM), Opaliński P., Konflikt Indie-Pakistan, deeskalacja czy wojna?, 23.06.2025, <https://csm.org.pl/analiza-csm-konflikt-indie-pakistan-2025-deeskalacja-czy-wojna/>

²⁷ CSM (centrum Stosunków Międzynarodowych (CSM), Opaliński P., Konflikt Indie-Pakistan, deeskalacja czy wojna?, 23.06.2025, <https://csm.org.pl/analiza-csm-konflikt-indie-pakistan-2025-deeskalacja-czy-wojna/>

²⁸ Chatham House, India-Pakistan ceasefire remains shaky, with relations unlikely to return to status quo, 05.06.2025, <https://www.chathamhouse.org/2025/05/india-pakistan-ceasefire-remains-shaky-relations-unlikely-return-status-quo>

²⁹ Foreign Affairs, Why the Next India-Pakistan War Will Escalate, 04.05.2026, <https://www.foreignaffairs.com/india/why-next-india-pakistan-war-will-escalate>

³⁰ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Afghanistan, Explosions, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³¹ Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), ecoinet featured topic on Afghanistan: Overview of recent developments and key players in Afghanistan, 13.06.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2074290.html>

³² Al Jazeera, Taliban's ties with Pakistan fraying amid mounting security concerns, 17.08.2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/8/17/talibans-ties-with-pakistan-fraying-amid-mounting-security-concerns>

³³ Anadolu Agency, Frayed Pakistan-Afghanistan bilateral ties face new challenge with expulsion of refugees, 09.11.2023, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/frayed-pakistan-afghanistan-bilateral-ties-face-new-challenge-with-expulsion-of-refugees/3048644#>

mieszkają członkowie nielegalnych ugrupowań zbrojnych, atakujących żołnierzy.^[34] W pierwszej połowie 2025 r. na granicy z Afganistanem (głównie tereny Waziristanu) dochodziło do starć między siłami obu krajów, głównie dotyczyło to pakistańskich operacji przygranicznych ukierunkowanych na bojowników TTP przedostających się z Afganistanu.^[35] W maju 2025 r. doszło do trójstronnego spotkania ministrów zagranicznych Pakistanu, Afganistanu i Chin, kwestie bezpieczeństwa miały być głównym tematem rozmów.^[36] W tym samym miesiącu Pakistan wyznaczył swojego ambasadora w Afganistanie.^[37]

Jednak do kolejnej poważnej konfrontacji doszło 9 października 2025 roku. Po ataku przeprowadzonym dzień wcześniej w prowincji Khyber Pakhtunkhwa przez TTP na pakistańskich żołnierzy, Pakistan przeprowadził nalot na Kabul, którego celem był Noor Wali Mehsud, przywódca TTP. Mehsud przeżył atak. Kilka dni później siły afgańskie przeprowadziły operacje odwetowe, w których zginęło co najmniej 23 pakistańskich żołnierzy i 9 afgańskich, choć obie strony twierdziły, że poniosły większe straty. Walki lądowe trwały sporadycznie w kolejnych dniach, a potyczki groziły eskalacją konfliktu. Mediacje międzynarodowe doprowadziły do kruchego zawieszenia broni pod koniec tego samego miesiąca, ale próby skłonienia talibów do stłumienia TTP nie powiodły się, a konfrontacje na niskim szczeblu nadal trwały. 26 lutego 2026 roku, po tygodniach narastającego napięcia, siły afgańskie rozpoczęły ofensywę transgraniczną na Pakistan, co skłoniło Pakistan do przeprowadzenia skoordynowanych ataków powietrznych i lądowych na instalacje wojskowe w Kabulu, Kandaharze i obszarach wzdłuż granicy. Obecnie trwająca operacja nosi nazwę **Ghazab lil-Haq** i ma trwać „do osiągnięcia celów”.^[38] Są to precyzyjne i ukierunkowane operacje przeciwko siedmiu obozom i kryjóvkom terrorystów należących do TTP i IS-KP w Afganistanie.^[39]

W miarę trwania walk, 16 marca 2026 r. afgańskie władze poinformowały o ataku Pakistanu na szpital odwykowy w Kabulu, w którym zginęło ponad 400 osób, a ponad 260 zostało rannych. Pakistańscy urzędnicy twierdzili, że celem ataku były instalacje wojskowe i oskarżyli Afganistan o wyolbrzymianie liczby ofiar. Dwa dni później zgodzili się na tymczasową przerwę w walkach, zaaranżowaną przez Katar, Arabię Saudyjską i Turcję (Türkiye), z okazji święta Eid al-Fitr.^[40] Walki zostały wznowione 27 marca. Mimo trwających pokojowych rozmów w Urumczy w Chinach w marcu i kwietniu 2026 r. nadal dochodzi do ataków ze strony Talibów w rejonach przygranicznych oraz do ataków artyleryjskich ze strony Pakistanu na cele talibów po drugiej strony granicy. Afganistan oskarża Pakistan o ataki na cele cywilne, czemu

³⁴ Al. Jazeera, *As Pakistan, Afghanistan attack each other, what's next for neighbours?*, 30.12.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/12/30/as-pakistan-afghanistan-attack-each-other-whats-next-for-neighbours>

³⁵ Wikipedia, *Afghanistan–Pakistan clashes (2024–present)*, [https://en.wikipedia.org/wiki/Afghanistan%E2%80%93Pakistan_clashes_\(2024%E2%80%93present\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Afghanistan%E2%80%93Pakistan_clashes_(2024%E2%80%93present))

³⁶ Al. Jazeera, *Pakistan, Hussain A., Afghanistan move towards 'restoring ties' in talks with China*, 23.05.2025, <https://www.aljazeera.com/news/2025/5/23/pakistan-afghanistan-move-towards-restoring-ties-in-talks-with-china>

³⁷ Al. Jazeera, *Pakistan, Hussain A., Afghanistan move towards 'restoring ties' in talks with China*, 23.05.2025, <https://www.aljazeera.com/news/2025/5/23/pakistan-afghanistan-move-towards-restoring-ties-in-talks-with-china>

³⁸ Dawn, *Operation Ghazab lil-Haq: Security forces foil attack on border post in KP, kill 37 militants*, 05.04.2026, <https://www.dawn.com/news/1988846/operation-ghazab-lil-haq-security-forces-foil-attack-on-border-post-in-kp-kill-37-militants>

³⁹ Dawn, *Pakistan launched Operation Ghazab lil-Haq 'in self-defence' after 53 locations targeted in KP: Ishaq Dar*, 02.03.2026, <https://www.dawn.com/news/1977520>

⁴⁰ Britannica, *Afghanistan-Pakistan Conflict*, 02.04.2026, <https://www.britannica.com/topic/Afghanistan-Pakistan-Conflict-2025>

Pakistan zaprzecza, chociaż jego ataki mogą być nieprecyzyjne i powodować śmierć wśród cywilów.^[41]

Iran. Na początku 2024 r. doszło do przesilenia w relacjach z Iranem, kiedy to terytorium pakistańskie zostało niespodziewanie zbombardowane przez irańskie rakiety. 16 stycznia Iran przeprowadził atak na siedzibę separatystycznej grupy **Jaish al-Adl**, znajdującej się na terytorium Pakistanu w prowincji Beludżystan, około 50 km od irańsko-pakistańskiej granicy. Teheran nie podał szczegółów, informując jedynie, że jego siły zniszczyły dwie siedziby grupy. Pakistańskie władze podały z kolei, że w irańskim ataku zginęło dwoje dzieci, a troje kolejnych zostało rannych. Atak miał być odwetem za zamach, którego dokonali bojownicy Jaish al-Adl w grudniu 2023 r., na posterunek policji irańskiej w graniczącej z Iranem prowincji Sistan i Beludżystan, powodując śmierć 11 policjantów.^[42]

W ramach akcji odwetowej Pakistan ostrzelał terytorium Iranu, celując z kolei w bazy nielegalnej organizacji Baloch Liberation Army, domagającej się secesji regionu Beludżystanu od Pakistanu. Następnie nieznani sprawcy zabili 9 Pakistańczyków, pracujących w warsztacie w miejscowości Sarawan w irańskim Beludżystanie.^[43] Ostatecznie jednak dyplomaci Iranu i Pakistanu odbyli serię spotkań, zapewniając się o wzajemnej przyjaźni. Oba kraje zgodziły się na deeskalację działań, podkreślając, iż ich wspólnym celem są jedynie nielegalne ugrupowania zbrojne na terenie Beludżystanu oraz walka z terroryzmem i separatyzmem w regionie.^[44]

Gwałtowna eskalacja wydarzeń po ataku USA i Izraela na Iran w lutym 2026 r. postawiła Pakistan w bardzo trudnej sytuacji. Podczas gdy Iran jest sąsiadem, z którym Pakistan łączy silna więź historyczna i kulturowa, Islamabad utrzymuje bliskie więzi gospodarcze i strategiczne z krajami Zatoki Perskiej, przede wszystkim z Arabią Saudyjską, z którą niedawno podpisał Strategiczne Porozumienie Obronno-Wojskowe (SDMA) w 2025 roku. Jednocześnie Stany Zjednoczone są kluczowym globalnym partnerem Pakistanu. W związku z tym, sytuacja wymagała ostrożnego i podejścia dyplomatycznego ze strony pakistańskich przywódców. Pakistan stał się kluczowym mediatorem w rozmowach USA–Iran w Islamabadzie, równoważąc relacje z obiema stronami i partnerami regionalnymi. 11 kwietnia 2026 roku delegacje wysokich rangą przedstawicieli Stanów Zjednoczonych i Iranu spotkały się w Islamabadzie po raz pierwszy od 1979 roku. Chociaż rozmowy zakończyły się 13 kwietnia bez przełomu, rozpoczął się proces, który wielu uważało za niemal niemożliwy. Jednocześnie wzmocniło to pozycję Pakistanu jako globalnego mocarstwa średniego i kluczowego aktora geopolitycznego.^[45]

ZAGROŻENIA WEWNĘTRZNE

Od lat największym problemem wewnętrznym Pakistanu jest działalność licznych, radykalnych ugrupowań islamistycznych, które są odpowiedzialne za akty przemocy

⁴¹ Al. Jazeera, **Afghanistan accuses Pakistan of killing three civilians in 'war crime'**, 05.05.2026,

<https://www.aljazeera.com/news/2026/5/5/afghanistan-accuses-pakistan-of-killing-three-civilians-in-war-crime>

⁴² Onet, **Iran obudził uśpiony od pół wieku konflikt**, 20.01.2024, <https://wiadomosci.onet.pl/swiat/goraco-na-linii-iran-pakistan-najpowaazniejsza-eskalacja-jaka-pamietam/j4dw8kq>

⁴³ Voice of Asia, **Gunmen Kill 9 People in Iran Near Pakistan Border**, 27.01.2024, <https://www.voanews.com/a/gunmen-kill-9-people-in-iran-near-pakistan-border/7459760.html>

⁴⁴ Nikkei Asia, **Pakistan and Iran patch up ties but militants poised to play spoilers**, 30.01.2024,

<https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/Pakistan-and-Iran-patch-up-ties-but-militants-poised-to-play-spoilers>

⁴⁵ Al. Jazeera, **Siddiqā A., The Islamabad Opening: How Pakistan Became Washington and Tehran's Key Mediator**, 03.03.2026 r., <https://studies.aljazeera.net/en/analyses/islamabad-opening-how-pakistan-became-washington-and-tehran%E2%80%99s-key-mediator>

i zamachy na terenie całego kraju. Na skutek zdecydowanych akcji sił bezpieczeństwa w górzystych regionach Waziristanu w latach 2014-2018, udało się ograniczyć ich wpływy. Niektóre z nich zostały wyparte do Afganistanu, inne zaś ograniczyły swoje działania, chociaż całkowicie nie zostały zlikwidowane. Dotyczy to przede wszystkim oddziałów tzw. pakistańskich talibów, zrzeszonych w licznych organizacjach zbrojnych (m.in. **Tehrik-e Taliban (TTP)**, **Lashkar-e Islam** i wielu innych).^[46] Według opinii South Asia Terrorism Portal (SATP), od 2020 r. notuje się stopniowe odradzanie działalności pakistańskich talibów. TTP zdołała wchłonąć kilka lub kilkanaście pomniejszych, radykalnych grup i zaczęła wysuwać hasła secesji pasztuńskich plemiennych dystryktów prowincji KP w celu stworzenia tam państwa opartego na prawach szariat. TTP nasiliła działania po przejściu Kabulu przez afgańskich talibów w sierpniu 2021 r., a rząd Pakistanu przystąpił do negocjacji z TTP w sprawie zaprzestania działań zbrojnych.^[47] Okazały się jednak nieskuteczne, a ich efekty krótkotrwałe.^[48] W kolejnych latach działanie TTP uległo nasileniu. Z łącznej liczby 521 ataków terrorystycznych w Pakistanie w 2024 r. 335 zostało przeprowadzonych przez grupy islamistyczne. Grupy te obejmowały głównie Tehreek-e-Taliban Pakistan (TTP) oraz powiązane lokalne frakcje talibów, takie jak grupa Hafiza Gul Bahadura i Lashkar-e-Islam, a także Państwo Islamskie-Khorasan (IS-K). Ataki te spowodowały śmierć 520 osób, 633 osób odniosło w nich obrażenia. Większość ataków jest skierowana na określony personel, pojazdy, konwoje oraz posterunki lub obiekty służb bezpieczeństwa i organów ścigania.^[49]

W pierwszym kwartale 2025 r. sytuacja nadal ulegała pogorszeniu z rekordową ilością ataków, w tym w marcu 2025 r. 105 atakami bojowników – najwięcej od listopada 2014. Ataki te pochłonęły 228 ofiar śmiertelnych, w tym 73 funkcjonariuszy sił bezpieczeństwa, 67 cywilów i 88 bojowników, a 258 zostało rannych. Sześć ataków samobójczych, głównie w Beludżystanie i Khyber Pakhtunkhwa (KP), spowodowało 59 ofiar śmiertelnych i 94 rannych. W KP odnotowano 206 ofiar śmiertelnych, szczególnie w dystryktach plemiennych i południowej części kraju, podczas gdy w Pendżabie odnotowano znaczny wzrost liczby ataków powiązanych z TTP, zwłaszcza w Dera Ghazi Khan.^[50]

Siły bezpieczeństwa zareagowały 31 poważnymi operacjami w całym kraju, w wyniku których zginęło 107 osób – w tym 83 bojowników – a 31 osób podejrzanych o działalność bojową zostało aresztowanych. Większość operacji skoncentrowano w prowincji KP i dawnym regionie FATA, natomiast w Pendżabie fala aresztowań miała miejsce głównie w Lahore.^[51]

Wobec bierności reżimu talibów i zaprzeczania obecności TTP na terytorium Afganistanu, Islamabad przyjął agresywną postawę bombardowania obozów i kryjówek pakistańskich grup bojowników w Afganistanie. W rezultacie napięcia

⁴⁶ PIPS (Pak Institute for Peace Studies), Pakistan Security Report 2020, <https://www.pakpips.com/article/book/pakistan-security-report-2020>

⁴⁷ SATP (South Asia Terrorism Portal), Pakistan Assessment 2022, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/pakistan>

⁴⁸ Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), Pakistani Taliban Announces End Of Cease-Fire, Orders Attacks, 28.11.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2083881.html>

⁴⁹ PIPS (PAK Institute for Peace Studies), Pakistan Security Report 2024, 15.01.2024, https://www.pakpips.com/web/wp-content/uploads/2025/01/Overview_PIPS-Security-Report-2024.pdf

⁵⁰ PICSS (Pakistan Institute for Conflict and Security Studies), US Agencies Declare TTP as 'Future Threat':PICSS Monthly Insight 01-31 March, 2025, 8.04.2025, <https://www.picss.net/latest-reports/us-agencies-declare-ttp-as-future-threatpicss-monthly-insight-01-31-march-2025/>

⁵¹ PICSS (Pakistan Institute for Conflict and Security Studies), US Agencies Declare TTP as 'Future Threat':PICSS Monthly Insight 01-31 March, 2025, 8.04.2025, <https://www.picss.net/latest-reports/us-agencies-declare-ttp-as-future-threatpicss-monthly-insight-01-31-march-2025/>

między Afganistanem a Pakistanem osiągnęły rekordowy poziom, a relacje między nimi gwałtownie się pogorszyły.^[52] [Patrz: **Afganistan**]

Według bazy danych open source portalu South Asia Terrorism Portal, w Pakistanie doszło do 1709 incydentów terrorystycznych, w których zginęło około 3967 osób. Od powrotu talibów do władzy w Afganistanie w sierpniu 2021 roku, rok 2025 był rokiem największej przemocy w Pakistanie.^[53]

W Pakistanie aktywne jest również **Państwo Islamskie Prowincji Khorasan (ISKP)**. Według doniesień SATP, struktury te powstawały w oparciu o istniejące już organizacje, a pierwszym, nieżyjącym już, przywódcą organizacji był Hafiz Saeed Khan, były dowódca TTP.^[54] Państwo Islamskie przeprowadza na terenie Pakistanu zamachy terrorystyczne, a celem zamachów jest głównie ludność szyicka.^[55] ISKP jest obecne zwłaszcza w Beludżystanie.^[56] Rok 2025 był dla ISKP rokiem trudnym, ponieważ organizacja poniosła liczne porażki na froncie operacyjnym i propagandowym. Pakistan pomógł Stanom Zjednoczonym w schwytaniu Muhammada Sharifullaha, pomysłodawcy ataku na Abbey Gate w Kabulu. Jednocześnie pakistańskie instytucje bezpieczeństwa rozbiły w Beludżystanie rozległą siatkę ISKP zaangażowaną w operacje zewnętrzne (ataki zagraniczne). Podobnie, aresztowanie głównego propagandysty i rzecznika ISKP, Sultana Aziza Azzama, oraz zakłócenie przez Europol (Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania) dwóch kluczowych węzłów komunikacyjnych, Fundacji Il'aam i Al-Raud, również spowolniło jej działania propagandowe. Jednak pod koniec 2025 roku grupa zaczęła stopniowo odzyskiwać siły dzięki atakom i wznowieniu działań propagandowych.^[57]

Poważnym problemem dla bezpieczeństwa w Pakistanie jest także działalność ugrupowań separatystycznych w Beludżystanie. Do najważniejszych tego typu organizacji należy **Baloch Liberation Army i Baloch Liberation Front**.^[58] Beludżystan jest największą, lecz słabo zaludnioną prowincją Pakistanu. Jest także prowincją najbardziej zagrożoną, mimo licznych bogactw naturalnych. Od kilku lat, rząd stara się lokować tam nowe projekty wielkiej infrastruktury, w szczególności jest to duży pakistańsko-chiński projekt korytarza ekonomicznego, zawierający w sobie budowę rurociągów i portu Gwadar. Zmiany ekonomiczne pociągnęły za sobą wzrost świadomości Beludżów, którzy wchodzą z władzami centralnymi w spory na różnych polach oraz zaczęli tworzyć ugrupowania separatystyczne. Beludżowie zarzucają rządowi porwania i łamanie praw człowieka, z kolei rząd atakuje Beludżów za terrorizm i separatyzm.^[59] Rząd Pakistanu prowadzi ponadto działania mające na celu uszczelnienie handlu transgranicznego, zmniejszenie przemytu z Iranu i zwiększenie dochodów z ceł, co jest istotne dla budżetu tego kraju. Władze oceniają, że na samym nielegalnym handlu ropą naftową tracą miesięcznie 35 mln USD.

⁵² The Diplomat, Basit A., **Pakistan's Worsening Threat Landscape in 2025**, 31.12.2025, <https://thediplomat.com/2025/12/pakistans-worsening-threat-landscape-in-2025/>

⁵³ The Diplomat, Basit A., **Pakistan's Worsening Threat Landscape in 2025**, 31.12.2025, <https://thediplomat.com/2025/12/pakistans-worsening-threat-landscape-in-2025/>

⁵⁴ CSIS (Center for Strategic and International Studies), **Terrorism Backgrounders: Islamic State Khorasan (IS-K)**, <https://www.csis.org/programs/former-programs/transnational-threats-project-archive/terrorism-backgrounders/islamic>

⁵⁵ SATP (South Asia Terrorism Portal), **Pakistan Assessment 2022**, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/pakistan>

⁵⁶ The News, **Major ISKP terrorist plot in Quetta foiled, four terrorists killed**, 14.04.2021, <https://www.thenews.com.pk/print/819891-major-iskp-terrorist-plot-in-quetta-foiled-four-terrorists-killed>

⁵⁷ The Diplomat, Basit A., **Pakistan's Worsening Threat Landscape in 2025**, 31.12.2025, <https://thediplomat.com/2025/12/pakistans-worsening-threat-landscape-in-2025/>

⁵⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: **Pakistan, Battles, Explosions, Violence against civilians**, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁹ Al Jazeera, **Resolving the Baloch issue is in Pakistan's political and economic interest**, 22.01.2024, <https://www.aljazeera.com/opinions/2024/1/22/resolving-the-baloch-issue-is-in-pakistans-political-and-economic-interest>

Działania te uderzyły bezpośrednio w interesy wielu rodzin w Beludżystanie, utrzymujących się z przemytu i handlu z Iranem. Lokalni przedsiębiorcy uważają, że radykalne decyzje rządu pozbawiły ich dochodów z dnia na dzień bez żadnego okresu dostosowawczego, a w regionie panuje wysokie bezrobocie. Zarzucają ponadto służbom państwowym, że z chwilą, gdy utraciły one dochody z łapówek, związanych z przemytem, zajęły się wzmożonym kontrolowaniem legalnych biznesów. Zmiany uderzyły także w interesy Beludżów po irańskiej stronie, gdyż doprowadziły do ograniczenia importu irańskich towarów do Pakistanu, a w szczególności ropy naftowej, na którą w Pakistanie oficjalnie jest nałożone embargo.^[60]

W marcu 2025 roku powstanie w Beludżystanie osiągnęło znaczącą eskalację, gdy Baloch Raji Aajoi Sangar (BRAS), w którego skład wchodzi takie grupy jak BLA, BLF, BRG i SLO, ogłosiło utworzenie zjednoczonej **Narodowej Armii Beludżystanu** i zdecydowane przejście w kierunku skoordynowanej, zakrojonej na szeroką skalę, technologicznej wojny partyzanckiej, wymierzonej w interesy Pakistanu i Chin, zwłaszcza w Korytarz Ekonomiczny (CPEC). BRAS dąży do umiędzynarodowienia konfliktu poprzez działania dyplomatyczne i kampanie medialne, kładąc jednocześnie nacisk na szkolenie ideologiczne i jedność między frakcjami bojowników.^[61]

Przez cały rok 2025 BLA i inne grupy powstańcze uporczywie blokowały główne autostrady Beludżystanu, przeprowadzały natychmiastowe kontrole pojazdów i zabijały etnicznych Pendżabów po ich zidentyfikowaniu. Pendżabczyści byli zabijani pod zarzutem pracy w charakterze informatorów rządowych lub służby w instytucjach bezpieczeństwa. Jednak wielu z nich to pendżabscy robotnicy podróżujący do Beludżystanu w poszukiwaniu pracy. Blokując autostrady, grupy powstańcze starały się stworzyć wrażenie słabnącej kontroli rządu nad Beludżystanem. Powstańcy również na krótko zajmowali i plądrowali odległe miejscowości, aby podważyć władzę państwa. W odpowiedzi władze pakistańskie zawiesiły nocne podróże komunikacją publiczną, wprowadziły godzinę policyjną w niektórych rejonach i ogłosiły okresowe zawieszenie Internetu w różnych częściach Beludżystanu.^[62]

Brak informacji, by nielegalne ugrupowania zbrojne kontrolowały jakąś część Pakistanu, jednakże w niektórych dystryktach prowincji Khyber Pakhtunkwa oraz Beludżystanie dość często dochodzi do starć z siłami bezpieczeństwa oraz operacji specjalnych wojska i policji. Do starć na większą skalę, często z użyciem lotnictwa lub dronów, dochodzi w górzystych, wiejskich częściach prowincji KP w dystryktach: Południowy i Północny Waziristan, Bajaur, Dera Ismail Khan. W miastach, takich jak Peszawar lub Quetta, partyzanci dość często dokonują wielkoskalowych zamachów terrorystycznych, a także pomniejszych ataków na konkretne osoby.^[63]

Dodatkowo, w drugiej połowie roku 2024 r. doszło do rozruchów na tle religijnym w okręgu Kurram (Khyber Pakhtunkwa) między społecznością szyicką i sunnicką. W listopadzie 2024 r. doszło do serii ataków na drogach, w których zginęło w sumie prawie 100 osób, i które doprowadziły do blokady szyickiego miasta Parachinar. Pod

⁶⁰ [The Diplomat, Pakistani Crackdown on Iran Border Trade Sparks Protests in Southern Balochistan, 22.11.2023, https://thediplomat.com/2023/11/pakistani-crackdown-on-iran-border-trade-sparks-protests-in-southern-balochistan/](https://thediplomat.com/2023/11/pakistani-crackdown-on-iran-border-trade-sparks-protests-in-southern-balochistan/)

⁶¹ [PICSS \(Pakistan Institute for Conflict and Security Studies\), US Agencies Declare TTP as 'Future Threat':PICSS Monthly Insight 01-31 March, 2025, 8.04.2025, https://www.picss.net/latest-reports/us-agencies-declare-ttp-as-future-threatpicss-monthly-insight-01-31-march-2025/](https://www.picss.net/latest-reports/us-agencies-declare-ttp-as-future-threatpicss-monthly-insight-01-31-march-2025/)

⁶² [The Diplomat, Pakistani Crackdown on Iran Border Trade Sparks Protests in Southern Balochistan, 22.11.2023, https://thediplomat.com/2023/11/pakistani-crackdown-on-iran-border-trade-sparks-protests-in-southern-balochistan/](https://thediplomat.com/2023/11/pakistani-crackdown-on-iran-border-trade-sparks-protests-in-southern-balochistan/)

⁶³ [ACLEDD \(Armed Conflict Location & Event Data Project\), filtry: Pakistan, 01.01.2023-20.06.2025, dane pobrano 30.06.2025, https://acleddata.com/data-export-tool](https://acleddata.com/data-export-tool)

koniec 2024 r. brakowało tam żywności, paliwa i lekarstw.^[64] W lipcu 2025 r. rywalizujące plemiona pasztuńskie z Kurram przy mediacji władz Pakistanu podpisały ze sobą roczne porozumienie.^[65] W 2025 r. region był nadal niestabilny, dochodziło do napięć międzyplemiennych oraz blokad dróg, co powodowało kryzys humanitarny (braki dostaw leków i żywności).^[66]

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

2 marca 2026 r. rząd Pakistanu wezwał w wojsko i wprowadził trzydniową godzinę policyjną w kilku częściach północnego regionu Gilgit-Baltistan (w dystryktach Gilgit, Skardu i Shigar) po śmiertelnych protestach po zabiciu ajatollaha Alego Chameneiego we wspólnym ataku USA i Izraela. Co najmniej 23 osoby zginęły, a dziesiątki zostały ranne w starciach protestujących z siłami bezpieczeństwa w niedzielę w całym kraju, co skłoniło władze do zaostrzenia środków bezpieczeństwa wokół ambasady i konsulatów USA.^[67]

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w 2024 r. w Pakistanie zginęło co najmniej 789 cywilów, natomiast do 10 października 2025 r. odnotowano 771 ofiar śmiertelnych wśród cywilów. Brak jest pełnych danych za 2025 r., ale w samym Khyber Pakhtunkhwa odnotowano 459 ofiar zamachów terrorystycznych.^[68] Cywile najczęściej są przypadkową ofiarą zamachów terrorystycznych, w tym ataków samobójczych, a także przypadkowych eksplozji ładunków typu IED na drogach. W Pakistanie dość często dochodzi również do zamachów na konkretne osoby, a zamachy te są motywowane zarówno politycznie, jak i mają charakter osobistych porachunków.^[69]

Najbardziej dotknięte obszary to Północny Waziristan, Bannu, Khyber, Bajaur i Lakki Marwat to pięć dystryktów, w których odnotowano najwięcej aktów terroru. Łącznie doszło tam do ponad 60% wszystkich incydentów w prowincji Khyber Pakhtunkhwa.^[70]

⁶⁴ RFE/RL (Radio Free Europe/Radio Liberty), 'Our Children Are Dying': The Toll Of Sectarian Violence In A Pakistani City, 21.12.2024, <https://www.rferl.org/a/pakistan-sectarian-violence-blockade-parachinar-crisis/33248003.html>

⁶⁵ Pakistan Today, Rival tribes in Lower Kurram, Sudda ink 'peace deal for a year, 24.07.2025, <https://www.pakistantoday.com.pk/2025/07/24/rival-tribes-in-lower-kurram-sudda-ink-peace-deal-for-a-year/>

⁶⁶ The Diplomat, Turi H., The Narratives of War in Pakistan Kurram District, 24.01.2025, <https://thediplomat.com/2025/01/the-narratives-of-war-in-pakistans-kurram-district/>

⁶⁷ AA, Pakistan deploys army, imposes curfew in north after deadly clashes over killing of Iran's supreme leader, 02.03.2026, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/pakistan-deploys-army-imposes-curfew-in-north-after-deadly-clashes-over-killing-of-irans-supreme-leader/3846739>

⁶⁸ OSAC.GOV, Pakistan Country Security Report, 27.01.2026, <https://www.osac.gov/Content/Report/714cdee8-620f-4c9b-8a49-1cec2392dad8>

⁶⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Pakistan, data od 01.01.2024 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁰ OSAC.GOV, Pakistan Country Security Report, 27.01.2026, <https://www.osac.gov/Content/Report/714cdee8-620f-4c9b-8a49-1cec2392dad8>

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

Zdarzają się przypadki śmierci cywilów w wyniku ostrzału artyleryjskiego i moździerzowego oraz ataku dronami. Od 1 stycznia 2024 r. do 10 października 2025 r. w wyniku tego typu ataków zginęło 58 osób. NP. 8 listopada 2024 r. dwoje dzieci zginęło, a jedno zostało ranne, gdy pocisk moździerzowy wystrzelony przez nieznaną sprawcę uderzył w nie w rejonie Sharkai w okręgu Shaktai (Południowy Waziristan, KPK). Lokalny parlamentarzysta twierdził, że pocisk wystrzeliły siły bezpieczeństwa, ale informacja ta nie została potwierdzona. W podobne zdarzenia zamieszana była również organizacja TTP.^[71]

15 września 2025 r. siły zbrojne miały przeprowadzić naloty na niezidentyfikowane cele (biorąc pod uwagę obszar i kontekst, prawdopodobnie na beludżyjskich separatystów) przy użyciu zarówno samolotów odrzutowych, jak i dronów w okręgu Zehri (Khuzdar, Beludżystan). Podobno uderzenia dotknęły obszary mieszkalne. Regionalne źródła z Beludżystanu podają, że w wyniku ataków zginęły trzy osoby. Nie jest jasne, czy atak spowodował ofiary wśród bojowników. Liczba ofiar śmiertelnych nie została potwierdzona, ale odnotowano 3 ofiary śmiertelne.^[72]

1 października 2025 r. siły zbrojne miały przeprowadzić atak z użyciem dronów wymierzony w domniemanych bojowników (prawdopodobnie z BLA, biorąc pod uwagę trwające w tym rejonie starcia) w okolicy Noorgama w tehsilu Zehri (okręg Khuzdar, Beludżystan). Według lokalnych mieszkańców zginęło co najmniej czterech cywilów. Atak miał miejsce w trakcie trwającej operacji wojskowej na dużą skalę, będącej następstwem starć między siłami zbrojnymi a bojownikami w tym rejonie. Ofensywa ta jest następstwem ogłoszenia 11 sierpnia przejęcia kontroli nad Zehri przez Baloch Raaji Aajoi Sangar (BRAS), sojusz balochijskich grup rebeliantów.^[73]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

Ludność cywilna z reguły nie jest celem działań zbrojnych partyzantów, aczkolwiek nielegalne oddziały zbrojne regularnie przeprowadzają ataki na konkretne osoby i zastawiają zasadzki na drogach na przejeżdżające pojazdy. Niekiedy cywile ponoszą przypadkową śmierć, jeśli eksplozja nastąpi w niewłaściwym momencie lub cel jest chybiony.

6 lipca 2024 r. dwie nieletnie dziewczynki zginęły, a dwie kobiety i dziecko odniosły obrażenia, gdy pocisk moździerzowy, który prawdopodobnie pochodził od bojowników (oznaczonych jako TTP), uderzył w dom we wsi Zarkani w okręgu Daraban (Dera Ismail Khan, KPK). 2 osoby zginęły, a 3 odniosły obrażenia.

24 czerwca 2025 r. bojownicy BLA zaatakowali i zabili osobę w okolicy Spalanji (Dasht (Mastung, Beludżystan), oskarżając ją o współpracę jako informator z Inter-

⁷¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Pakistan, 01.01.2023-20.06.2025, dane pobrano 30.06.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Pakistan, 01.01.2023-20.06.2025, dane pobrano 30.06.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Pakistan, 01.01.2023-20.06.2025, dane pobrano 30.06.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

Services Intelligence (ISI) i wojskiem. Bojownicy BLA oskarżyli ofiarę o wspieranie operacji wojskowych oraz ułatwianie transportu prostytutek do obozów wojskowych w Spalanji, Kolpur i Quetta.

22 lipca 2025 r. w miejscowości Raghzai w rejonie Gomal Raghzai (Tank, KPK)) rozbił się quadkopter, prawdopodobnie wystrzelony przez TTP-HGB, w wyniku czego zginęło dwoje dzieci, które były w drodze do seminarium. Quadkopter miał za cel personelu wojskowego w randze brygadiera. 2 ofiary śmiertelne.

24 sierpnia 2025 r. niezidentyfikowane uzbrojone osoby (prawdopodobnie członkowie TTP, biorąc pod uwagę lokalizację) otworzyły ogień i raniły śmiertelnie byłego bojownika (prawdopodobnie członka TTP, biorąc pod uwagę pochodzenie etniczne i lokalizację) w jego domu w dystrykcie Kohlu (Beludżystan), w pobliżu prowincji KPK. 1 ofiara śmiertelna.^[74]

DZIAŁANIA ODWETOWE

Służby bezpieczeństwa Pakistanu regularnie obwiniane są o bezprawne zabójstwa, porwania i przetrzymywanie osób bez wyroku sądowego. Powołano specjalną Komisję ds. Badania przypadków Zaginięć, badającą ponad 8 400 przypadków, które miały miejsce od 2011 r. Ponad 2000 spraw pozostaje nadal niewyjaśniona. W prowincjach KP i Beludżystan osoby podejrzewane o udział w nielegalnych ugrupowaniach zbrojnych są niekiedy zabijane podczas przesłuchań na komisariatach.^[75] Organizacje obrony praw człowieka, działające w Beludżystanie, oskarżają służby bezpieczeństwa o porwania lokalnych polityków, aktywistów, nauczycieli i studentów pod zarzutem o terroryzm.^{[76][77]} ACLED odnotowuje 346 incydentów porwań i „zniknięć” od 1 stycznia 2024 r. do 10 października 2025 r. Np. W dniu 20 czerwca 2024 r. siły zbrojne zatrzymały i doprowadziły do zaginięcia dwóch Beludżów z obszaru Kali Tagzi w dystrykcie Kharan (Kharan, Beludżystan).

30 lipca 2024 r. siły zbrojne porwały i doprowadziły do zaginięcia Beludża z miasta Hub (Las Bela, Beludżystan) podczas sit-inu zorganizowanego w solidarności z protestami „Baloch National Gathering”.

14 maja 2025 r. siły zbrojne zatrzymały pięć osób i (prawdopodobnie należących do grupy etnicznej Balochów, biorąc pod uwagę ich nazwiska oraz miejsce zdarzenia) podczas operacji wojskowej w rejonie Garap w okręgu Kalat (Kalat, Beludżystan). Osoby te zaginęły.

7 sierpnia 2025 r. wskutek zatrzymania przez siły zbrojne zaginęło trzech Beludżów w pobliżu miejsca zamieszkania bojownika BLF w rejonie Tump (Kech, Beludżystan) po starciu z tym bojownikiem, do którego doszło 6 sierpnia. Dwóch z zatrzymanych było braćmi zmarłego bojownika BLF.^[78]

⁷⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Pakistan, 01.01.2024-10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁵ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Pakistan, 23 04.2024, https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/02/528267_PAKISTAN-2023-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf

⁷⁶ Al Jazeera, Resolving the Baloch issue is in Pakistan's political and economic interest, 22.01.2024, <https://www.aljazeera.com/opinions/2024/1/22/resolving-the-baloch-issue-is-in-pakistans-political-and-economic-interest>

⁷⁷ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Pakistan, 23 04.2024, https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/02/528267_PAKISTAN-2023-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf

⁷⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Pakistan, 01.01.2024-10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

Na początku 2025 r. Unia Europejska przeznaczyła 10,5 mln EUR na pomoc humanitarną w Pakistanie, w tym 500 tys. EUR na pomoc w związku z konfliktem w dystrykcie Kurram w prowincji Khyber Pakhtunkwa.^[79]

W styczniu 2026 r. tysiące Pakistańczyków mieszkających wzdłuż granicy z Afganistanem, w Dolinie Tirah została zmuszona do ewakuacji, aby umożliwić przeprowadzenie kampanii wojskowej przeciwko bojownikom islamistycznym.^[80]

Lokalni i krajowi urzędnicy przedstawili sprzeczne relacje na temat nagłej, masowej relokacji mieszkańców Doliny Tirah, surowego regionu, który od dawna jest kluczowym szlakiem tranzytowym i miejscem ataków granicznych. Władze lokalne twierdzą, że nakazano im przesiedlenie mieszkańców, ale przedstawiciele władz w Islamabadzie, stolicy kraju, twierdzili, że rząd centralny i siły zbrojne nigdy nie wydały takiego rozkazu. Nie opublikowano oficjalnych danych, ale władze dystryktu szacują, że ponad 60 - 70 tys. osób zostało przesiedlonych od początku roku. Wielu z nich musiało zmierzyć się ze śniegiem i mroźnymi temperaturami.^[81] Przesiedlone rodziny, narażone na zimno, borykały się z poważnymi niedoborami żywności, opieki medycznej, warunków sanitarnych i schronienia. Doniesienia i wpisy w mediach społecznościowych opisują brak prowizorycznych namiotów i tymczasowych mieszkań, a najbardziej cierpią dzieci, osoby starsze i osoby z chorobami przewlekłymi.^[82] Brak jest aktualnych informacji o sytuacji humanitarnej w tym rejonie z kwietnia 2026 r.

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

Największym zagrożeniem dla ludności cywilnej są zamachy terrorystyczne, przeprowadzane w miejscach publicznych, które powodują liczne przypadkowe ofiary. Większość tego typu zdarzeń miała miejsce w prowincji KP, ale również w Beludżystanie.

11 października 2024 r. partyzanci napadli na miejscową kopalnię węgla, niedaleko miasta Duki w Beludżystanie, zabijając pracowników. Zginęło ponad 20 osób. Partyzanci także zniszczyli wyposażenie.

14 lutego 2025 r. bojownicy z BLA zdetonowali przydrożny ładunek wybuchowy (IED) skierowany przeciwko pojazdowi przewożącemu pracowników kopalni węgla z zagłębia węglowego Takari w pobliżu targowiska w okolicy miasta Shahrag (Harnai, Beludżystan). Pracownicy kopalni węgla byli w drodze na cotygodniowe zakupy

⁷⁹ European Commission, European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, Pakistan, 2025, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/asia-and-pacific/pakistan_en

⁸⁰ Jurist News, Hasan S.A., Pakistan dispatch: Tirah Valley faces humanitarian crisis amid displacement and political tensions, 27.02.2026, <https://www.jurist.org/news/2026/02/pakistan-dispatch-tirah-valley-faces-humanitarian-crisis-amid-displacement-and-political-tensions/>

⁸¹ New York Times, Zia ur-Rehman, Thousands Displaced for a Military Push Pakistan Said It Didn't Order, 05.02.2026, <https://www.nytimes.com/2026/02/05/world/asia/pakistan-military-operation-displaced-people.html>

⁸² Jurist News, Hasan S.A., Pakistan dispatch: Tirah Valley faces humanitarian crisis amid displacement and political tensions, 27.02.2026, <https://www.jurist.org/news/2026/02/pakistan-dispatch-tirah-valley-faces-humanitarian-crisis-amid-displacement-and-political-tensions/>

spożywcze, gdy ich pojazd stał się celem ataku. W wyniku wybuchu zginęło 12 pracowników kopalni węgla, a 6 zostało rannych.

25 czerwca 2025 r. niezidentyfikowana grupa spowodowała wybuchy dwóch min lądowych na granicy obszaru Peward Sharamkhel (Peward, Górny Kurram, dystrykt Kurram, prowincja Khyber Pakhtunkhwa), w wyniku których zginęły cztery osoby, a cztery zostały ranne. W wybuchu zginęły również dwa konie. Przywódcy plemienni stwierdzili, że była to próba sabotowania procesu pokojowego w regionie po niedawnym nasileniu się napięć na tle wyznaniowym.

17 września 2025 r. niezidentyfikowani bojownicy (określanymi jako separatyści z Beludżystanu) zdetonowali dwie miny lądowe, w wyniku czego w rejonie Lanjho Saghari (Dera Bugti, Beludżystan) zginęło trzech cywilów, a jedna dziewczynka odniosła obrażenia.

21 listopada 2025 r. sunniccy bojownicy ostrzelali konwój, przewożący szyickich pasażerów w prowincji KP. Zginęło co najmniej 52 pasażerów, w tym 7 kobiet i dziecko. Dokładna przynależność do jakiegokolwiek organizacji nie została ustalona.^[83]

W styczniu 2026 r. doszło Według policji w zamachu samobójczym na weselu w Dera Ismail Khan, KP. Zginęło co najmniej siedem osób. Zaatakowano budynek, w którym przebywali goście (członkowie komitetu pokojowego – rada starszych). Zginęło 7 osób.^[84]

6 lutego 2026 r. podczas piątkowych modlitw zamachowiec-samobójca zaatakował szyicki meczet na obrzeżach Islamabadu, zabijając 31 osób i raniąc co najmniej 169, poinformowali urzędnicy. Wydarzenie to było jednym z czynników, które zadecydowały o podjęciu operacji militarnej na cele w Afganistanie.^[85]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

W Pakistanie na porządku dziennym są akty przemocy wobec osób uważanych za wrogów politycznych, członków mniejszości religijnych, wrogów rodziny lub postrzeganych jako wrogie z innych przyczyn. Ofiarami tego typu działań są osoby o bardzo różnicowanym profilu, w tym także dziennikarze, blogerzy, aktywiści, politycy, członkowie lokalnych władz, pracownicy firm,[¶] lekarze i inni. Mogą być to zabójstwa, ale także porwania. Często wydarzenia takie mają związek z oskarżeniami o bluźnierstwo, z tradycyjnymi mechanizmami wymiaru sprawiedliwości, lub są rezultatem sporów o ziemię.^[86]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Protesty są bardzo częstym zjawiskiem w Pakistanie, odbywają się bez żadnych ograniczeń we wszystkich prowincjach kraju, zwykle mają charakter pokojowy. Od 1

⁸³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Pakistan, 01.01.2024-10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁴ Al. Jazeera, Suicide bombing at wedding in northwest Pakistan kills seven, 28.01.2026, <https://www.aljazeera.com/news/2026/1/24/suicide-bombing-at-wedding-in-northwest-pakistan-kills-seven>

⁸⁵ AD, Pakistan mosque attack highlights worsening militant threat, 11.02.2026, <https://www.dw.com/en/pakistan-mosque-attack-highlights-worsening-militant-threat/a-75900304>

⁸⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Pakistan, civilians, 01.01.2024-10.10.2026, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

stycznia 2024 r. do 10 października 2025 r., ACLED zarejestrował 12 565 demonstracji, z których przynajmniej 179 przebiegały z interwencją policji. Czasem w czasie demonstracji dochodzi do aresztowań i użycia siły, a nawet przypadków śmiertelnych.^[87]

Wojna Stanów Zjednoczonych z Iranem i zabicie irańskiego przywódcy w lutym 2026 r. spowodowało pełne przemocy protesty w Pakistanie. Co najmniej 24 osoby zginęły, a dziesiątki zostały ranne w starciach protestujących z siłami bezpieczeństwa, do których doszło w całym kraju.^[88]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Na terenie Pakistanu działają zróżnicowane grupy przestępcze, w tym gangi, mafie i inne sieci przestępcze. Grupy przestępcze mają powiązania z władzami kraju, w którym wielki problem stanowi korupcja. Grupy te są odpowiedzialne m.in. za handel ludźmi, handel bronią i narkotykami, w tym w szczególności heroiną, przestępstwa finansowe oraz wymuszenia.^[89]

Ugrupowania przestępcze mają znaczne wpływy na obszarach takich jak KP, Beludżystan i Karaczi. Mają wpływ na decyzje polityczne przed i po wyborach, a także na system więziennictwa. W związku z zacieraniem się kategorii podmiotów pomiędzy grupami terrorystycznymi, mafijnymi i politycznymi, w połączeniu z Na terenie Pakistanu działają zróżnicowane grupy przestępcze, w tym gangi, mafie i inne sieci przestępcze. Grupy przestępcze mają powiązania z władzami kraju, w którym wielki problem stanowi korupcja. Grupy te są odpowiedzialne m.in. za handel ludźmi, handel bronią i narkotykami, w tym w szczególności heroiną, przestępstwa finansowe oraz wymuszenia.^[90]

W 2024 roku rząd zgłosił prowadzenie 1607 śledztw w sprawie handlu ludźmi na podstawie ustawy Prevention of Trafficking in Persons Act, 2018 - PTPA (523 w sprawie handlu ludźmi w celach seksualnych, 915 w sprawie pracy przymusowej i 169 w sprawie nieokreślonych form handlu ludźmi). Rząd poinformował również o przeprowadzeniu śledztw w 23 629 sprawach (22 199 za handel ludźmi w celach seksualnych i 1430 za pracę przymusową), postawieniu zarzutów 22 027 podejrzanym (21 386 za handel ludźmi w celach seksualnych i 641 za pracę przymusową) i skazaniu 263 handlarzy (119 za handel ludźmi w celach seksualnych i 144 za nieokreślone formy handlu ludźmi) na podstawie kodeksu karnego. Pomimo wysiłków rządu w celu zwalczania pracy przymusowej, śledztwa, postępowania karne i wyroki skazujące za pracę niewolniczą i niewolnictwo domowe pozostały niewystarczające w porównaniu ze skalą problemu.^[91]

⁸⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Pakistan, 01.01.2024-10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁸ Al. Jazeera, Pakistan calls troops, orders 3-day curfew as 24 killed in pro-Iran rallies, 02.03.2025, <https://www.aljazeera.com/news/2026/3/2/pakistan-calls-troops-orders-3-day-curfew-as-24-killed-in-pro-iran-rallies>

⁸⁹ Global Crime Index, Pakistan 2023, <https://ocindex.net/country/pakistan>

⁹⁰ Global Crime Index, Pakistan 2023, <https://ocindex.net/country/pakistan>

⁹¹ USDOS (US Department of State), 2025 Trafficking in Persons Report: Pakistan, <https://www.state.gov/reports/2025-trafficking-in-persons-report/pakistan/>

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Artykuł 15 Konstytucji gwarantuje prawo do swobodnego przemieszczania się w Pakistanie, a władze zasadniczo przestrzegają tego prawa. Migracja wewnętrzna jest powszechna i szeroko rozpowszechniona, ponieważ ludzie regularnie przemieszczają się w poszukiwaniu lepszych możliwości zatrudnienia i edukacji. Osoby migrujące często polegają na rodzinie, przyjaciółach oraz sieciach plemiennych i/lub etnicznych, aby zadomowić się w nowym miejscu.^[92]

Prawo nie ogranicza podróży zagranicznych, emigracji czy repatriacji, ale rząd niekiedy wprowadza pewne restrykcje w odniesieniu do regionów, które są uważane za wrażliwe, w szczególności niektórych dystryktów w prowincji KP i Beludżystanie, ze względu na zagrożenie bezpieczeństwa. Rząd wymaga specjalnej zgody na podróż na obszary kraju uważane za „wrażliwe”.^[93]

Podróże zagraniczne są częściowo ograniczone poprzez Listę Kontroli Wyjazdów, która uniemożliwia imiennym osobom korzystanie z oficjalnych punktów wyjazdu. Chociaż lista ma na celu uniemożliwienie ucieczki osobom stwarzającym zagrożenie dla bezpieczeństwa i osobom, wobec których toczą się postępowania sądowe, władze często wykorzystują ją do tłumienia sprzeciwu.^[94]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Najgęściej zaludnione jest dorzecze rzeki Indus, w tym prowincja Pendżab. Populacja miejska Pakistanu to 38% mieszkańców, a współczynnik urbanizacji to 2,1% rocznie. Główne miasta Pakistanu to: Karaczi (17,236 mln), Lahore (13,979 mln) Faisalabad (3,711 mln) Faisalabad, Gujranwala 2,415 mln, Peszawar (2,412 mln) oraz stolica Islamabad (1,232 mln).^[95]

Pakistańczycy są narodem bardzo mobilnym, jednak w indywidualnych przypadkach o możliwości zmiany miejsca zamieszkania decydują takie czynniki jak posiadanie środków utrzymania oraz powiązania etniczne lub klanowe w nowym miejscu. Z tego powodu szczególne trudności w samodzielnej zmianie miejsca zamieszkania mogą napotkać samotne kobiety.^[96]

Wiele osób mieszka poza miejscem swojego urodzenia, w tym także w innej prowincji. Pakistańczycy masowo migrują ze wsi do miast, a także z terenów konfliktów do innych prowincji. Wielkie miasta, takie jak Karaczi, Lahore czy Islamabad, składają się z mieszkańców o różnorodnym pochodzeniu etnicznym.

⁹² DFAT (DEpartment of Foreign Affaires and Trade, Australia), DFAT Country Inforamtion Report, 30.04.2025, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-pakistan.pdf>

⁹³ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Pakistan, 23.04.2024, https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/02/528267_PAKISTAN-2023-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf

⁹⁴ Freedom House, Freedom in the World 2025 – Pakistan, <https://freedomhouse.org/country/pakistan/freedom-world/2025>

⁹⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Pakistan, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

⁹⁶ DFAT (The Department of Foreign Affairs and Trade), Pakistan - Country Information Reports, 30.04.2025, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-pakistan.pdf>

Dużą mobilnością odznaczają się przede wszystkim Pasztuni, którzy zazwyczaj w nowych miejscach zamieszkania tworzą dzielnice etniczne.^[97]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

W Pakistanie dochodzi do przesiedleń ludności z terenów graniczących z Afganistanem, kiedy wojsko przeprowadza operacje militarne. Ostatnia masowa ewakuacja miała miejsce w styczniu i lutym 2026 r. w Dolinie Tirah. Domy opuściło tam ok. 60-70 tys. mieszkańców. Wojsko zapewnia minimalną pomoc w takich sytuacjach np. buduje obozy dla przesiedleńców.^[98] [Patrz: **Sytuacja humanitarna w rejonach konfliktu**]

W 2024 r. w Pakistanie było 225 tys. osób przesiedlonych.^[99]

Na terenie dużych miast, takich jak Karaczi czy Islamabad, mają niekiedy miejsce przymusowe wysiedlenia. Dotyczy to w szczególności osób najuboższych, zamieszkujących nieformalne osiedla na przedmieściach, a wysiedlenia są związane z realizacją nowych projektów urbanistycznych. Pakistan nie wypłaca odszkodowań tym osobom i nie gwarantuje nowego miejsca do zamieszkania, uważając, że ludzie często okupują te tereny bez posiadania tytułów własności.^[100]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Niewielka ilość uchodźców z Pakistanu jest zarejestrowana w sąsiednim Afganistanie. W połowie 2023 r. było to około 50 tys. osób,^[101] pochodzących głównie z regionu Waziristan, którzy opuścili Pakistan w trakcie operacji wojskowej w 2014r.^[102] Afganistan w 2023 r. zamierzał przenieść tych uchodźców, zamieszkujących blisko linii Duranda do prowincji północnych, centralnych i południowych Afganistanu. Celem tego posunięcia miało być zapewnienie Pakistanu, że uchodźcy nie biorą udziału w atakach na władze pakistańskie.^[103]

Całkowita liczba Pakistańczyków żyjących poza krajem swojego pochodzenia wynosi ok. 6 mln, a kraj ten znajduje się wśród pierwszej dziesiątki krajów emigracji na świecie.^[104] Pakistańczycy migrują głównie do krajów Zatoki Perskiej, Indii i Europy, szczególnie do Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej. Wpływy z zagranicznych zarobków stanowią 6,5% pakistańskiego PKB i w zauważalny sposób zmieniają

⁹⁷ DFAT (The Department of Foreign Affairs and Trade), Pakistan - Country Information Reports, 30.04.2025, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-pakistan.pdf>

⁹⁸ Jurist News, Hasan S.A., Pakistan dispatch: Tirah Valley faces humanitarian crisis amid displacement and political tensions, 27.02.2026, <https://www.jurist.org/news/2026/02/pakistan-dispatch-tirah-valley-faces-humanitarian-crisis-amid-displacement-and-political-tensions/>

⁹⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Pakistan, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>

¹⁰⁰ Human Rights Watch (HRW), "I Escaped with Only My Life", Abusive Forced Evictions in Pakistan, 29.05.2024 | Escaped with Only My Life", Abusive Forced Evictions in Pakistan, 29.05.2024, <https://www.hrw.org/report/2024/05/28/i-escaped-only-my-life/abusive-forced-evictions-pakistan>

¹⁰¹ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), EXTERNAL UPDATE: AFGHANISTAN SITUATION #31, 01.01.2024, <https://reliefweb.int/report/afghanistan/unhcr-regional-bureau-asia-and-pacific-rbap-external-update-afghanistan-situation-31-1-january-2024>

¹⁰² Tolo News, Waziristan Refugees to Be Relocated in North, South, Center: Mujahid, 12.06.2023, <https://tolonews.com/afghanistan-183754>

¹⁰³ TOLO News, Banash B., Waziristan Refugees to Be Relocated in North, South, Center: Mujahid, 12.06.2023, <https://tolonews.com/afghanistan-183754>

¹⁰⁴ Routed, Khan, T. Migration and Mobility during Covid-19, A Pakistani Perspective, 20.06.2020, <https://www.routedmagazine.com/covid-pakistan-perspective>

sytuację materialną rodzin, które posiadają migranta w rodzinie, co dodatkowo zwiększa presję na wyjazdy z kraju. Osoby migrujące do Ameryki Północnej i Europy, emigrują wraz z rodzinami i planują długoterminowy pobyt, natomiast osoby migrujące do krajów sąsiednich oraz do krajów Zatoki Perskiej są zwykle niskowyzkwalifikowanymi, sezonowymi robotnikami. Najczęściej migrują młodzi mężczyźni w wieku 18-25 lat o podstawowym wykształceniu.^[105]

PODSUMOWANIE

Pakistan jest republiką federalną o ustroju wielopartyjnym.

Pakistańskie prawo przewiduje karę śmierci i jest ona zasądzana. Od 2019 r. nie wykonywano jednak egzekucji.

Lokalne konflikty zbrojne mają miejsce na zachodnich krańcach kraju, w prowincjach Khyber Pakhtunkwa i Beludżystan, głównie na terenach plemiennych, wzdłuż granic z Afganistanem i Iranem, gdzie działają partyzanckie ugrupowania islamistyczne i separatystyczne. Ludność cywilna może stać się przypadkową ofiarą ataków, ale nie jest celem agresji żadnej ze stron. Nie występuje powszechne zagrożenie życia ludności cywilnej.

Na skutek konfliktu między Pakistanem i Afganistanem, tysiące ludzi zostało przesiedlonych po obu stronach granicy, w tym w Pakistanie przesiedlono ok. 60-70 tys. mieszkańców Doliny Tirah ze względu na działania militarne. Nie występuje tam powszechne zagrożenie życia, ale sytuacja humanitarna przesiedleńców pozostających w tym regionie może być kryzysowa. Osoby posiadające wystarczające środki finansowe, mogą się przenieść do większych miast Pakistanu.

¹⁰⁵ Wikipedia, Pakistani diaspora, https://en.wikipedia.org/wiki/Pakistani_diaspora

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA

1. AA, Pakistan deploys army, imposes curfew in north after deadly clashes over killing of Iran's supreme leader, 02.03.2026, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/pakistan-deploys-army-imposes-curfew-in-north-after-deadly-clashes-over-killing-of-irans-supreme-leader/3846739>

ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Pakistan, data od 01.01.2024 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>
2. ACLED (The Armed Conflict Location & Event Data Project), ReliefWeb: Mid-Year Update: 10 Conflicts to Worry About in 2021, 27.10.2021, <https://reliefweb.int/report/afghanistan/acled-regional-overview-south-asia-and-afghanistan-16-22-october-2021>
3. ACLED (The Armed Conflict Location & Event Data Project), Summary of Political Violence and Protest, Pakistan, 06.02.2018, <https://www.acleddata.com/dashboard//586>
4. AD, Pakistan mosque attack highlights worsening militant threat, 11.02.2026, <https://www.dw.com/en/pakistan-mosque-attack-highlights-worsening-militant-threat/a-75900304>
5. Al Jazeera, PTI-linked independents take Pakistan election lead as counting nears end, 09.02.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/9/pti-linked-independents-take-pakistan-election-lead-as-counting-nears-end>
6. Al Jazeera, Resolving the Baloch issue is in Pakistan's political and economic interest, 22.01.2024, <https://www.aljazeera.com/opinions/2024/1/22/resolving-the-baloch-issue-is-in-pakistans-political-and-economic-interest>
7. Al Jazeera, Taliban's ties with Pakistan fraying amid mounting security concerns, 17.08.2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/8/17/talibans-ties-with-pakistan-fraying-amid-mounting-security-concerns>
8. Al. Jazeera, Afghanistan accuses Pakistan of killing three civilians in 'war crime', 05.05.2026, <https://www.aljazeera.com/news/2026/5/5/afghanistan-accuses-pakistan-of-killing-three-civilians-in-war-crime>
9. Al. Jazeera, As Pakistan, Afghanistan attack each other, what's next for neighbours?, 30.12.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/12/30/as-pakistan-afghanistan-attack-each-other-whats-next-for-neighbours>
10. Al. Jazeera, Pakistan calls troops, orders 3-day curfew as 24 killed in pro-Iran rallies, 02.03.2025, <https://www.aljazeera.com/news/2026/3/2/pakistan-calls-troops-orders-3-day-curfew-as-24-killed-in-pro-iran-rallies>
11. Al. Jazeera, Pakistan, Hussain A., Afghanistan move towards 'restoring ties' in talks with China, 23.05.2025, <https://www.aljazeera.com/news/2025/5/23/pakistan-afghanistan-move-towards-restoring-ties-in-talks-with-china>
12. Al. Jazeera, Siddiq A., The Islamabad Opening: How Pakistan Became Washington and Tehran's Key Mediator, 03.03.2026 r., <https://studies.aljazeera.net/en/analyses/islamabad-opening-how-pakistan-became-washington-and-tehran%E2%80%99s-key-mediator>

13. Al. Jazeera, Suicide bombing at wedding in northwest Pakistan kills seven, 28.01.2026, <https://www.aljazeera.com/news/2026/1/24/suicide-bombing-at-wedding-in-northwest-pakistan-kills-seven>
14. Anadolu Agency, Frayed Pakistan-Afghanistan bilateral ties face new challenge with expulsion of refugees, 09.11.2023, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/frayed-pakistan-afghanistan-bilateral-ties-face-new-challenge-with-expulsion-of-refugees/3048644/>
15. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Afghanistan, Explosions, 01.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
16. Ashraf, J, Junik K., Nitza Makowska A., Pakistan – przestępstwa przeciw moralności, 2021, <https://www.gov.pl/web/udsc/raporty-ekspertow-zewnetrznych>
17. Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), ecoinet featured topic on Afghanistan: Overview of recent developments and key players in Afghanistan, 13.06.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2074290.html>
18. Britannica, Afghanistan-Pakistan Conflict, 02.04.2026, <https://www.britannica.com/topic/Afghanistan-Pakistan-Conflict-2025>
19. Chatham House, India–Pakistan ceasefire remains shaky, with relations unlikely to return to status quo, 05.06.2025, <https://www.chathamhouse.org/2025/05/india-pakistan-ceasefire-remains-shaky-relations-unlikely-return-status-quo>
20. CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Pakistan, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260202093924/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/pakistan>
21. CSIS (Center for Strategic and International Studies), Terrorism Backgrounders: Islamic State Khorasan (IS-K), <https://www.csis.org/programs/former-programs/transnational-threats-project-archive/terrorism-backgrounders/islamic>
22. CSM (centrum Stosunków Międzynarodowych (CSM), Opaliński P., Konflikt Indie-Pakistan, deeskalacja czy wojna?, 23.06.2025, <https://csm.org.pl/analiza-csm-konflikt-indie-pakistan-2025-deeskalacja-czy-wojna/>
23. Dawn, Operation Ghazab lil-Haq: Security forces foil attack on border post in KP, kill 37 militants, 05.04.2026, <https://www.dawn.com/news/1988846/operation-ghazab-lil-haq-security-forces-foil-attack-on-border-post-in-kp-kill-37-militants>
24. Dawn, Pakistan launched Operation Ghazab lil-Haq 'in self-defence' after 53 locations targeted in KP: Ishaq Dar, 02.03.2026, <https://www.dawn.com/news/1977520>
25. Dawn, Pakistan sees decline in militant violence for 2nd straight month: PICSS, 01.05.2026, <https://www.dawn.com/news/1996670>
26. DFAT (DEpartment of Foreign Affairs and Trade, Australia), DFAT Country Information Report, 30.04.2025, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-pakistan.pdf>

27. European Commission, European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, Pakistan, 2025, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/asia-and-pacific/pakistan_en
28. Foreign Affairs, Why the Next India-Pakistan War Will Escalate, 04.05.2026, <https://www.foreignaffairs.com/india/why-next-india-pakistan-war-will-escalate>
29. Freedom House, Freedom in the World 2025 – Pakistan, <https://freedomhouse.org/country/pakistan/freedom-world/2025>
30. Gil S., Sytuacja wewnętrzna w Pakistanie, 2012, <https://www.gov.pl/web/udsc/raporty-ekspertow-zewnetrznych>
31. Global Crime Index, Pakistan 2023, <https://ocindex.net/country/pakistan>
32. Human Rights Watch (HRW), "I Escaped with Only My Life", Abusive Forced Evictions in Pakistan, 29.05.2024 | Escaped with Only My Life", Abusive Forced Evictions in Pakistan, 29.05.2024, <https://www.hrw.org/report/2024/05/28/i-escaped-only-my-life/abusive-forced-evictions-pakistan>
33. Jurist News, Hasan S.A., Pakistan dispatch: Tirah Valley faces humanitarian crisis amid displacement and political tensions, 27.02.2026, <https://www.jurist.org/news/2026/02/pakistan-dispatch-tirah-valley-faces-humanitarian-crisis-amid-displacement-and-political-tensions/>
34. National Commission on Human Rights, Government of Pakistan, The Death Penalty of Pakistan 2025, https://cdn.prod.website-files.com/67bea41f1a04786e3ba5f258/68e7fbec7f61fc77e64cb9ef_The%20Death%20Penalty%20Report%202025.pdf
35. New York Times, Zia ur-Rehman, Thousands Displaced for a Military Push Pakistan Said It Didn't Order, 05.02.2026, <https://www.nytimes.com/2026/02/05/world/asia/pakistan-military-operation-displaced-people.html>
36. Nikkei Asia, Pakistan and Iran patch up ties but militants poised to play spoilers, 30.01.2024, <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/Pakistan-and-Iran-patch-up-ties-but-militants-poised-to-play-spoilers>
37. Onet, Iran obudził uśpiony od pół wieku konflikt, 20.01.2024, <https://wiadomosci.onet.pl/swiat/goraco-na-linii-iran-pakistan-najpowniejsza-eskalacja-jaka-pamietam/j4dw8kq>
38. OSAC.GOV, Pakistan Country Security Report, 27.01.2026, <https://www.osac.gov/Content/Report/714cdee8-620f-4c9b-8a49-1cec2392dad8>
39. Pakistan Today, Rival tribes in Lower Kurram, Sudda ink 'peace deal for a year, 24.07.2025, <https://www.pakistantoday.com.pk/2025/07/24/rival-tribes-in-lower-kurram-sudda-ink-peace-deal-for-a-year/>
40. PICSS (Pakistan Institute for Conflict and Security Studies), US Agencies Declare TTP as 'Future Threat':PICSS Monthly Insight 01-31 March, 2025, 8.04.2025, <https://www.picss.net/latest-reports/us-agencies-declare-ttp-as-future-threatpicss-monthly-insight-01-31-march-2025/>
41. PIPS (Pak Institute for Peace Studies), Pakistan Security Report 2020, <https://www.pakpips.com/article/book/pakistan-security-report-2020>

42. PIPS (PAK Institute for Peace Studies), Pakistan Security Report 2024, 15.01.2024, https://www.pakpips.com/web/wp-content/uploads/2025/01/Overview_PIPS-Security-Report-2024.pdf
43. Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), Pakistani Taliban Announces End Of Cease-Fire, Orders Attacks, 28.11.2022, <https://www.ecoi.net/en/document/2083881.html>
44. RFE/RL (Radio Free Europe/Radio Liberty), 'Our Children Are Dying': The Toll Of Sectarian Violence In A Pakistani City, 21.12.2024, <https://www.rferl.org/a/pakistan-sectarian-violence-blockade-parachinar-crisis/33248003.html>
45. Routed, Khan, T. Migration and Mobility during Covid-19, A Pakistani Perspective, 20.06.2020, <https://www.routedmagazine.com/covid-pakistan-perspective>
46. SATP (South Asia Terrorism Portal), Pakistan Assessment 2022, <https://www.satp.org/terrorism-assessment/pakistan>
47. The Diplomat, Basit A., Pakistan's Worsening Threat Landscape in 2025, 31.12.2025, <https://thediplomat.com/2025/12/pakistans-worsening-threat-landscape-in-2025/>
48. The Diplomat, Pakistani Crackdown on Iran Border Trade Sparks Protests in Southern Balochistan, 22.11.2023, <https://thediplomat.com/2023/11/pakistani-crackdown-on-iran-border-trade-sparks-protests-in-southern-balochistan/>
49. The Diplomat, Turi H., The Narratives of War in Pakistan Kurram District, 24.01.2025, <https://thediplomat.com/2025/01/the-narratives-of-war-in-pakistans-kurram-district/>
50. The News, Major ISKP terrorist plot in Quetta foiled, four terrorists killed, 14.04.2021, <https://www.thenews.com.pk/print/819891-major-iskp-terrorist-plot-in-quetta-foiled-four-terrorists-killed>
51. TOLO News, Banash B., Waziristan Refugees to Be Relocated in North, South, Center: Mujahid, 12.06.2023, <https://tolonews.com/afghanistan-183754>
52. Tolo News, Waziristan Refugees to Be Relocated in North, South, Center: Mujahid, 12.06.2023, <https://tolonews.com/afghanistan-183754>
53. United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), EXTERNAL UPDATE: AFGHANISTAN SITUATION /31, 01.01.2024, <https://reliefweb.int/report/afghanistan/unhcr-regional-bureau-asia-and-pacific-rbap-external-update-afghanistan-situation-31-1-january-2024>
54. USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Pakistan, 23 04.2024, https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/02/528267_PAKISTAN-2023-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf
55. USDOS (US Department of State), 2025 Trafficking in Persons Report: Pakistan, <https://www.state.gov/reports/2025-trafficking-in-persons-report/pakistan/>
56. Voice of Asia, Gunmen Kill 9 People in Iran Near Pakistan Border, 27.01.2024, <https://www.voanews.com/a/gunmen-kill-9-people-in-iran-near-pakistan-border/7459760.html>

57. Wikipedia, Afghanistan–Pakistan clashes (2024–present), [https://en.wikipedia.org/wiki/Afghanistan%E2%80%93Pakistan_clashes_\(2024%E2%80%93present\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Afghanistan%E2%80%93Pakistan_clashes_(2024%E2%80%93present))
58. Wikipedia, Pakistani diaspora, https://en.wikipedia.org/wiki/Pakistani_diaspora
59. Wikipedia, President of Pakistan, https://en.wikipedia.org/wiki/President_of_Pakistan